

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus, ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Solvuntur aliæ objectiones, contra secundam partem conclusionis fieri solitæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

- se, & ex sua natura natum sit parere, nequit tamen, ratione hujus conjunctionis, tantam in ipsum influere certitudinem, quanta reperitur in assensu fidei: & sic manet argumentum in suo robore, & adhuc restat explicandum, quomodo Philosophus Christianus non habeat minorem certitudinem de existentia Dei, quam rusticus fidelis. Unde ad plenam hujus difficultatis resolutionem,
165. Dicendum est primò, quod licet habitus fidei in Philosopho Christiano non possit per se & directè se extendere ad illam propositionem, *Deus est*, nec proinde directè in eam influere certitudinem supernaturalem, indirectè tamen & per accidens potest illam attingere; quatenus scilicet illa virtualiter & implicitè continetur in aliis propositionibus obscurè revelatis, & per se ad fidem pertinentibus; quales sunt istæ: *Deus est Trinus: Deus est incarnatus*; in quibus ista, *Deus est*, virtualiter & implicitè continetur. Et ita ex certitudine fidei, formaliter terminata ad has propositiones, per accidens resiliere potest in assensum scientificum hujus propositionis, *Deus est*, certitudo quædam supernaturalis, & major quam scientia nata sit parere. Ex quo fit quod Philosophus Christianus, acquirendo scientiam de illa propositione, non fiat deterioris conditionis quam antea, nec minorem de illa habeat certitudinem, quam rusticus fidelis.
166. Secundo dici potest, quod sicut potest quis eandem conclusionem cognoscere per medium demonstrativum, & per medium probabile, tuncque cognitio per medium probabile, non est actus opinionis, quia non est conjunctus cum formidine, sed est actus secundarius scientiæ, ut docet Philosophi in Logica: ita similiter Philosophus Christianus hanc propositionem, *Deus est*, vel *Deus est unus*, cognoscere potest, illique assentire per medium demonstrativum, & propter autoritatem Dei, in sacra Scriptura hoc sæpe dicentis; & tunc talis cognitio & assensus, propter Dei autoritatem, non est actus fidei, quia non est cum inevidentia, nec Dei autoritas est totalis & præcisa causa assentiendi; sed est actus secundarius scientiæ, ut rectè explicat Capreolus in 3. dist. 25. quæst. unica art. 3. ad 3. his verbis: *Fidelis acquirens scientiam de hoc quod Deus est unus, tenet hoc per duplex medium, scilicet autoritatem Dei & per medium demonstrativum: sed ex hoc non sequitur quod assensus causatus ex illis duobus mediis, sit actus scientiæ & fidei, sed solum scientiæ, quia non omnis assensus causatus ex autoritate est creditivus, nisi autoritas illa sit totalis & præcisa causa*. Ex quibus patet, quod licet Philosophus Christianus non possit simul habere scientiam & fidem de hac propositione, *Deus est*, vel, *Deus est unus*, potest tamen de illa habere simul certitudinem scientiæ, & certitudinem fidei; certitudinem quidem scientiæ, quatenus assentit illi veritati primariò propter medium demonstrativum; certitudinem verò fidei, in quantum secundariò illi veritati assentit propter divinam revelationem.
167. Dices: Assentire conclusioni propter testimonium supernaturale, non potest etiam secundariò convenire scientiæ naturali: Sed scientia, quæ Philosophus Christianus scit evidenter Deum esse, est naturalis, testimonium verò Dei revelantis est supernaturale: Ergo nequit per talem scientiam veritati illi assentire, etiam secundariò, propter testimonium Dei ipsam revelantis.
- Respondeo distinguendo Majorem: Assentire conclusioni propter testimonium supernaturale,

A non potest etiam secundariò convenire scientiæ naturali, præcisè secundum se & absolute sumpta, concedo Majorem: non potest convenire scientiæ naturali, ut conjunctæ cum habitu fidei, quo tale testimonium cognoscitur, nego Majorem. Sicut enim virtutes morales, quamvis ex seipsis præcisè non possint elicere actus meritorios, possunt tamen ut conjunctæ cum charitate: sic licet scientia naturalis, in Philosopho Christiano, ex se præcisè incapax sit assentiendi suis conclusionibus, propter divinum testimonium, nihilominus ex unione quam habet cum fide, quæ divinum testimonium attingitur, potest secundariò talem assensum elicere. Ratio est, quia ut docet D. Thomas quæst. 22. de verit. art. 13. virtus superior conjuncta inferiori, eam perficit, ipsique communicat modum operandi superiorem, imò aliquando contrarium, ad eum quem habet ex sua natura præcisè sumpta: unde videmus quod licet aqua maris ex sua propria natura tendat deorsum, ex influxu tamen lunæ habet motum accessus & recessus: & similiter licet orbis planetarum ex propria natura habeant solum moveri ab occidente in orientem, virtute tamen primi mobilis, cui conjunguntur, feruntur ab oriente in occidentem. Voluntas etiam, licet ex sua natura solum habeat velle, ex participatione tamen intellectus habet velle modo quodam collativo; unde actus intentionis respicit finem comparative ad media, & electio comparat ipsa media inter se, & unum præ alio accipit. Demum ratio participat vim movendi à voluntate, quæ est primum movens quoad exercitium: quare actus imperij supponit electionem voluntatis, & ab ipsa efficaciam & vim motivam participat, ut in Tractatu de actibus humanis fusè declaravimus.

§. III.

Solvuntur alie objectiones, contra secundam partem conclusionis fieri solita.

- D Contra secundam partem conclusionis, in qua diximus habitus fidei & scientiæ non posse simul existere, objicitur primò. Quæ comparantur ad invicem sicut duo lumina, quamvis unum sit majus in ratione luminis quam aliud, possunt tamen esse simul circa idem objectum, ut patet in Sole, & candela: Sed fides & scientia comparantur ad invicem sicut duo lumina; quamvis enim fides dicatur obscura, si comparetur evidentiæ scientiæ, verè tamen est lumen intellectuale, unde D. Petrus eam in sua secunda Epistola vocat *lucernam lucentem in caliginoso loco*; & Chrysostomus super Matthæum dicit quod fides lampas est, quia sicut lampas illuminat domum, ita fides animam: Ergo potest esse simul cum scientia, tanquam cum altero lumine. circa idem objectum.
- E Secundo: Quæ opponuntur ad invicem solum contrariè, possunt esse simul de potentia Dei absoluta: Sed oppositio inter habitum fidei, & habitum scientiæ, est tantum contraria, quandoquidem est inter duo entia positiva, non verò inter ens positivum & privativum: Ergo habitus fidei, & habitus scientiæ, possunt, saltem de potentia absoluta, simul in eodem intellectu existere.
- Tertiò: Habitus opinionis & scientiæ possunt esse simul in eodem intellectu, quamvis unus sit obscurus, & alter evidens, quia opinio & scientia per diversa media procedunt, ut docet D. Thomas in 1. dist. 31. quæst. 2. art. 1. quæstionc. 1. ad 4. his verbis: *Opinio & scientia, quamvis sint de eodem*

non tamen secundum idem medium, sed secundum diversa; & ideo possunt esse simul: Sed etiam fides & scientia per diversa media procedunt: Ergo non obstante obscuritate fidei, & evidentia scientia, possunt simul in eodem intellectu existere.

171. Quarto: Habitus fidei potest stare cum lumine gloriæ: Ergo & cum habitu claræ scientiæ. Consequentia patet ex paritate rationis. Antecedens probatur: Paulus in raptu vidit Deum, & tamen in eo mansit habitus fidei, ut dicemus parographo sequenti: Ergo actus fidei potest stare cum clara Dei visione, subindeque cum lumine gloriæ, sine quo clara Dei visio esse nequit.

172. Ad primum respondeo, concessa Majori, negando Minorem. Et ad probationem ei subijunctam dico, quod licet fides sit lumen intellectus, eo ipso tamen quod admixtam habeat obscuritatem, non comparatur ad scientiam, sicut lumen parvum candelæ ad magnum lumen Solis, sed sicut lux adumbrata, seu admixta tenebris, ad lucem puram, & omnis obscuritatis expertem.

173. Ad secundum nego etiam Minorem: quavis enim habitus scientiæ, & habitus fidei, opponantur inter se contrariè, habent tamen præterea inter se oppositionem privativam; quatenus nimirum fides est essentialiter inclinatio ad assensum obscurum, sive inevidentem, scientia verò inclinatio ad assensum clarum & evidentem.

174. Ad tertium nego Majorem. Ad cuius probationem respondent Carmelitæ Complutenfes in Logica disp. 20. quæst. 4. D. Thomam mutasse sententiam in Summa: Nam hic art. 5. sibi quarto loco idem argumentum opponit, quod sibi objecerat in tertio libro sententiarum, nimirum: *Opinio plus distat à scientia quam fides, cum fides dicatur esse media inter opinionem & scientiam: Sed opinio & scientia possunt esse de eodem: Ergo etiam fides & scientia.* Cui respondet, quod de eodem secundum idem non potest esse simul in uno homine scientia, nec cum opinione, nec cum fide. Idem docet quæst. 14. de verit. art. 9. ad 6. ubi ait: *Non videtur esse possibile, quod aliquis de eodem habeat scientiam & opinionem; quia opinio est cum formidine alterius parvis, quam formidinem scientia excludit: & similiter non est possibile quod sit de eodem fides & scientia.*

175. Existimo tamen non esse necesse ad hanc solutionem recurrere: potest enim responderi cum Joanne à S. Thoma hic disp. 2. art. 1. quod cum S. Doctor in 3. libro sententiarum docet quod opinio & scientia possunt esse simul, non loquitur de opinione adæquatè sumpta, sed de illa ut inadæquatè sumitur, & prout sub ratione præcisa probabilitatis, quam importat ex parte mediæ, consideratur. Itaque in opinione sunt tria, nimirum formido, seu incertitudo, obscuritas, seu inevidentia, & probabilitas ex parte mediæ seu rationis cui innititur, quæ licet propter suam imperfectionem non convincat intellectum, ipsum tamen aliquantulum movet, suadet, & inclinatur: ratione primæ & secundæ opinio scientiæ opponitur, & cum ea in eodem intellectu stare nequit; non verò ratione tertij, quia medium probabile & demonstrativum non repugnant ex parte subiecti. Unde parographo præcedenti dicebamus, quod potest quis eandem conclusionem per medium demonstrativum, & per medium probabile attingere, eique primario & principaliter, propter medium necessarium assentire, & minus principaliter ac secundario, propter alius personæ

Tom. I V.

A dicentis auctoritatem: *Quia ille qui cognoscit causam, ex hoc magis potest cognoscere signa probabilitatis, ex quibus procedit dialecticus syllogismus, ut inquit S. Doctor 3. parte quæst. 9. art. 3. ad 2.*

Ad quartum nego Antecedens. Ad cuius probationem dico lumen gloriæ collatum D. Paulo in raptu, non fuisse in eo per modum habitus, sed solum per modum passionis transeuntis, sicut lumen quod infunditur Prophetis, dum futura ipsis revelantur, ut docet Divus Thomas infra quæst. 175. art. 3. ad 2. his verbis: *Divina essentia videri ab intellectu creato non potest, nisi per lumen gloriæ, de quo dicitur Psal. 35. In lumine tuo videbimus lumen. Quod tamen dupliciter participari potest: uno modo per modum forme immanentis, & sic beatos facit sanctos in patria: alio modo per modum cuiusdam passionis transeuntis, sicut dictum est de lumine prophetia; & hoc modo lumen illud fuit in Paulo, quando raptus fuit.*

§. IV.

Alia difficultas resolvitur, & tertia sententia ut probabilior eligitur.

Dico secundò: Habitus fidei stare potest cum actu scientiæ evidentis, seu clara Dei visione, per modum transeuntis communicata.

C Probatum primò ex D. Thoma infra quæst. 175. art. 3. ad 3. ubi cum sibi objecisset, D. Paulum in suo raptu habuisse fidem, & consequenter non vidisse essentiam divinam, respondet: *Ad tertium dicendum, quod quia Paulus in raptu non fuit beatus habitualiter, sed solum habuit actum beatorum, consequens est, ut simul tunc in eo non fuerit actus fidei, fuit tamen simul fidei in eo habitus: Ergo ex sententia D. Thomæ habitus fidei potest esse cum actu visionis.*

Respondet Capreolus, D. Thomam docere quidem, quod Paulus in raptu habuerit fidei habitum, sed non circa easdem veritates, quas vidit in essentia divina: licet enim (inquit) in illo raptu viderit essentiam divinam, in ea tamen non vidit omnes articulos fidei, nec omnia divina mysteria, præsertim ea quæ Deo liberè competunt, & quæ mysteria gratiæ appellantur; & ita mansit in eo habitus fidei respectu articuloꝝ, seu mysterioꝝ quæ non vidit, non verò respectu eorum quæ vidit, nisi in præparatione animi. Eandem interpretationem tradit Cajetanus in commentario illius loci, eique favere videtur S. Doctor quæst. 13. de verit. art. 5. ad 5. & 6. ubi docere videtur, quod Paulus in raptu non vidit in essentia divina omnia mysteria, sed tantum aliqua.

Sed contra primò, si hoc tantum voluisset Sanctus Thomas, malè distinxisset inter habitum & actum fidei, nec dixisset quod licet in D. Paulo non fuerit tunc actus fidei, benè tamen ejus habitus: malè, inquam, distinxisset inter habitum & actum fidei, cum constet simul posse esse habitum fidei, & habitum scientiæ claræ & evidentis, circa diversa objecta, ut patet in Philosopho Christiano, qui claram & evidentem scientiam habet de unitate Dei, & fidem de Trinitate Personarum divinarum.

E Secundò: Ideò Paulus, secundum D. Thomam, elevatus est ad visionem Dei, quia futurus erat Gentium magister, & doctor mysterioꝝ gratiæ, ut haberet plenius magisterium circa ea quæ docturus & prædicaturus erat: Ergo in essentia

Ff ij